

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Langestraat 24

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
6 mei 2025

ONS KENMERK
2500011958

BEHANDELD DOOR
S.C. ten Heuvel

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 20 51 64 34

ONDERWERP

Ontwerpbegrotingen 2026 en jaarrekeningen 2024 gemeenschappelijke regelingen

Geachte leden van de Raad,

Net als voorgaande jaren bieden wij uw raad één integrale raadsbrief aan over de jaarstukken en ontwerpbegrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen:

1. Samen Twente	5. Veiligheidsregio Twente
2. Stadsbank Oost Nederland	6. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
3. Regionaal Bedrijventerrein Twente	7. Openbaar Lichaam Crematoria Twente
4. Technology Base	8. Omgevingsdienst Twente
9. Recreatieschap Twente	

Kaderbrief Twentse zienswijze

Bij de besluitvorming over de begrotingen 2025 is een zienswijze van de Twentse gemeenten aangenomen waarmee de GR-en de opdracht hebben gekregen om een aandeel in de financiële opgave te nemen bij het opstellen van de conceptbegrotingen 2026. Daarbij is opgeroepen om in ieder geval kritisch te kijken of de indexatie wel volledig nodig is en of mogelijk de weerstandsratio wel lager zou kunnen zijn.

Uit de al eerder aan de raad aangeboden kaderbrieven van de GR-en blijkt dat de financiële invulling van de zienswijze in totaliteit gering is. Een aantal GR-en, waaronder GBTwente en de Veiligheidsregio Twente, dragen wel bij en hebben serieus invulling gegeven aan de zienswijze die leiden tot een verlaging van de gemeentelijke bijdrage. Bij Omgevingsdienst Twente en SamenTwente dragen in enige mate bij door hun begrotingen 2026 'scherp aan de wind' op te stellen. En de Stadsbank Oost Nederland heeft mogelijkheden aangereikt waardoor de gemeente mogelijk besparingen kan behalen. De hier te maken keuzes zijn opgenomen als scherpe keuze in het BOB-traject.

Overigens is de zienswijze vorig jaar niet aangenomen bij Technology Base, het Regionaal Bedrijventerrein (wordt binnenkort geliquideerd) en het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (zeer geringe begroting).

Ontwerpbegrotingen 2026

De ontwerpbegrotingen 2026 van SamenTwente, de Veiligheidsregio Twente, de Stadsbank Oost-Nederland, het Openbaar Lichaam Crematoria Twente, Omgevingsdienst Twente, het Recreatieschap Twente en het Gemeentelijk Belastingkantoor zijn opgesteld conform de hiervoor opgestelde spelregels. Een nadere toelichting hierop is te vinden in bijlage 1. In de bijlage 2 staat per gemeenschappelijke regeling meer achtergrondinformatie, o.a. over het maatschappelijk rendement en de financiële positie.

In onderstaande tabel volgt per regeling een samenvatting van de bijdragen, knelpunten door loon- en prijscompensatie (LPO) dan wel overige knelpunten c.q. bijdragen:

Naam organisatie (x € 1.000)	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026	Knelpunten 2026 *)	
			LPO	Overige
SamenTwente	10.172	10.597	42	95
Stadsbank Oost Nederland	3.875	3.892	-	-
Veiligheidsregio Twente	17.042	16.656	-292	-429
GBTwente	5.396	5.506	-211	-177
Omgevingsdienst	2.225	2.290	11	250
Recreatieschap Twente	1.042	1.083	41	-
			-409	-261

*) De knelpunten tellen niet op tot verschil tussen bijdragen 2025 en 2026 omdat hier nog overige mutaties tussen zitten die niet leiden tot tekorten in de gemeenbegroting omdat hier al rekening mee is gehouden.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de verhogingen van de gemeentelijke bijdrage in 2026 samenhangen met:

Verhoging loon- en prijsindexatie

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen stijgen vrijwel allemaal door de toevoeging van de loon- en prijscompensatie. De percentages voor de indexatie zijn vastgelegd conform de spelregels (zie bijlage 1) en bedragen 1,5% voor lonen en 4,9% voor prijzen in 2026. In de Zomernota 2025 is vooralsnog gerekend met looncompensatie voor de gemeente van vooralsnog 4% en bedraagt de prijscompensatie 2,1%. Hiermee is de indexatie hoger dan waarmee is gerekend door de gemeenschappelijke regelingen. In totaal kan nu zo'n € 409.000 terugvloeien naar de stelpost bij de gemeente voor loon-en prijscompensatie.

Overigens is de korting van € 500.000 op de loonindexatie voor gemeenschappelijke regelingen uit de Zomernota 2024 verwerkt in bovenstaande. Deze korting is vanaf 2026 al verdeeld.

Onlangs is een akkoord bereikt voor de CAO Gemeenteambtenaren waaruit duidelijk is dat de loonindexatie voor 2026 verhoogd zal moeten worden voor de gemeenschappelijke regelingen. Bijstelling hiervan volgt later.

Overige knelpunten - Samen Twente

De voor SamenTwente vermelde overige verhoging komt voort uit de kerntakendiscussie. Hierover bent u op 15 april 2025 geïnformeerd

(<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/702284e5-d15c-4970-a178-e28f3f221f37?documentId=0ccac0cc-ece1-4a15-837e-69e372ff56b8&agendaltemId=855e287b-0e6e-440e-8827-c9c3584d3b96>)

De knelpunten bij SamenTwente leiden niet tot een zienswijze en zijn opgenomen als knelpunt in het middelenkader in de Zomernota 2025.

Overige knelpunten - GBTwente en Veiligheidsregio Twente

Bij de overige knelpunt staat een verlaging van de gemeentelijke bijdrage voor de Veiligheidsregio en GBTwente. Deze bedragen komen voort uit zienswijze bij de begroting 2025 om een bijdrage te doen aan het ravijn vanaf 2026 bij de gemeente. Deze zijn opgenomen als scherpe keuzes in het middelenkader in de Zomernota 2025.

Overige knelpunten – Omgevingsdienst Twente

Op de begrote bijdrage voor 2026 is op dit moment alleen sprake van een gering tekort voor loon- en prijscompensatie van € 11.000. Daarmee is de begroting voor 2026 passend. Echter is in het middelenkader in de Zomernota 2025 een knelpunt van € 250.000 opgenomen omdat is gebleken dat met de inwerkingtreding van Omgevingswet de productendienstencatalogus (PDC) van ODT is aangepast die leiden tot extra werkzaamheden. Deze zijn niet opgenomen in de conceptbegroting 2026 van het ODT maar zullen wel voor rekening van de gemeente komen uiteindelijk.

Algemene zienswijzen

Met de voorliggende conceptbegrotingen voor 2026 kan worden ingestemd. Echter leidt de teleurstellende opbrengst vanuit de Kaderbrief van vorig jaar met de oproep aan de gemeenschappelijke regelingen om bij te dragen aan het ravijn vanaf 2026, nu wel tot een tweetal algemene zienswijzen waarmee de gemeente alsnog haar bijdrage wil beperken, zijnde:

1. Zienswijze wijziging afspraken loon- en prijsindexatie bij gemeenschappelijke regelingen

De afspraken/spelregels met betrekking tot de vaststelling van de loon- en prijsindexatie bij de Twentse gemeenschappelijke regelingen leiden tot andere (veelal hogere) indexaties dan de gemeente in haar eigen begroting hanteert. De gemeente ontvangt via het gemeentefonds maar beperkt accres voor wijziging van de gebruikte indexatiepercentages. Daarom wordt nu voorgesteld om deze herrekening te beperken. Hiermee worden de loon- en prijsindexaties gelijkgesteld tussen de gemeentebegroting en die in de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. In bijlage 3 is een uitwerking hiervan opgenomen.

2. Zienswijze korting rijk op specifieke uitkeringen

Het rijk heeft besloten dat de specifieke uitkeringen (spuk's) met ingang van 2026 worden overgeheveld naar het Gemeentefonds met inbegrip van een taakstellende korting van 10%. De budgetkorting van 10% op de relevante specifieke uitkeringen is inmiddels ingeboekt bij de ministeries. Ondertussen is ook duidelijk dat niet alle spuk's overgaan naar het gemeentefonds maar de ingeboekte 10% korting wel gehandhaafd wordt bij de ministeries. Een aantal spuk's waarop een korting van toepassing is, worden ontvangen door de gemeenschappelijke regelingen.

In navolging van de Veiligheidsregio Twente die de 10% korting zelf op zal vangen, krijgen de overige gemeenschappelijke regelingen nu de opdracht een eventuele korting zelf op te vangen binnen hun begrotingen. In bijlage 4 is een nadere uitwerking te vinden.

Jaarrekeningen 2024

De jaarrekeningen 2024 worden ter kennisgeving aangeboden aan de raad. De rekeningen van Samen Twente, de Veiligheidsregio Twente en het Recreatieschap Twente zijn nog niet voorzien van een (goedkeurende) verklaring van de accountant. Deze volgen zo spoedig mogelijk nadat de accountants hun controles hebben afgerond.

De resultaten zijn, met uitzondering van Technology Base, positief waarbij de gemeente in een aantal gevallen nog een deel retour ontvangt:

Naam organisatie (x € 1.000)	Resultaat 2024	Terugstorting Enschede
SamenTwente	1.398	71
Stadsbank Oost Nederland	657	-
Regionaal Bedrijventerrein Twente	3.858	-
Technology Base	-5.873	-
Veiligheidsregio Twente	2.763	358
GBTwente	1.233	644
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	936	122
Omgevingsdienst Twente	1.893	217
Recreatieschap Twente	152	-
Totaal	7.018	1.411

Het negatieve resultaat over 2024 van Technology Base wordt veroorzaakt door de verslechtering van de grondexploitatie vanuit het besluit van het Dagelijks Bestuur om de looptijd van de grondexploitatie met vijf jaar te verlengen van 2031 naar 2036 om zo de periode van netcongestie te overbruggen. Er wordt verondersteld dat tegen die tijd ook een oplossing is voor het stikstofvraagstuk is gevonden. Het grootste deel van dit negatieve effect komt door extra rentelasten. Daarnaast gaat het om doorlopende beheer- en onderhoudslasten van het bedrijvenpark die sowieso moeten worden gemaakt, maar in het geval van TB landen in de grondexploitatie. Het gaat slechts voor een klein deel om de voortzetting van ontwikkelkosten.

Normering topinkomens

Op 31 januari 2022 heeft de raad ingestemd met een herzien beleidskader verbonden partijen. Hierbij is een amendement unaniem aangenomen ten aanzien van de Wet Normering (WNT) Topinkomens. Daarom is in de toetsing van de jaarrekeningen 2024 wederom aandacht geweest hiervoor. In het kader van de WNT moet in de jaarrekening een overzicht opgenomen van bezoldiging topfunctionarissen. Uit deze overzichten blijkt dat in 2024 geen topfunctionarissen bij de gemeenschappelijke regelingen zijn aangesteld, of inhuur heeft plaatsgevonden, die een bezoldiging ontvingen dat boven het individueel toepasselijke drempelbedrag lag.

Wijziging begroting 2025

Tegelijkertijd met het aanbieden van de ontwerpbegroting 2026, bieden SamenTwente het Regionaal Bedrijventerrein en Technology Base begrotingswijzigingen voor 2025 aan. Ook op deze wijzigingen kunnen zienswijzen worden ingediend:

- De wijziging voor SamenTwente betreft de instemming op een tijdelijke begrotingsuitbreiding voor Veilig Thuis Twente. De structurele uitwerking is onderdeel van de overige knelpunten vanaf 2026. De meerkosten voor Enschede worden opgenomen in de Tussenrapportage 2025.
- De wijzigingen voor het Regionaal Bedrijventerrein komt voort uit de aangepaste grondexploitaties vanuit de jaarrekening 2024. Deze is beleidsarm.
- De begrotingswijziging voor Technology Base komt ook voort uit de aangepaste begroting voor 2025 e.v. door aanpassing van de grondexploitatie vanuit de jaarrekening 2024. De toelichting hierop is opgenomen bij de toelichting op de jaarrekeningen 2024.

Bovenstaande leidt niet tot een zienswijzen ten aanzien van de begrotingswijzigingen voor 2025.

Vervolg

Daar waar het door u noodzakelijk wordt geacht een zienswijze te geven, zullen wij met inachtneming van de daarvoor geldende termijnen op basis van het Raadsdelegatiebesluit uw zienswijze kenbaar maken aan het bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regeling. De begrotingen worden vastgesteld in de vergaderingen van het algemeen bestuur op:

- Samen Twente: 10 september 2025
- Stadsbank Oost Nederland: 10 juli 2025
- Regionaal Bedrijventerrein Twente: 2 juli 2025
- Technology Base: 11 juli 2025
- Veiligheidsregio Twente: 10 juli 2025
- Gemeentelijk Belastingkantoor Twente: 2 juli 2025
- Openbaar Lichaam Crematoria Twente: 3 juli 2025
- Omgevingsdienst Twente: 12 september 2025
- Recreatieschap Twente: 10 juli 2025

Wij vertrouwen erop u met deze raadsbrief voldoende te hebben geïnformeerd zodat uw raad een voldoende beeld heeft over de algemene financiële en beleidsmatige kaders om een afweging te maken over de ontwerpbegrotingen, dit tezamen met de QuickScan Gemeenschappelijke Regelingen 2025 van de samenwerkende rekenkamers.

Op 12 mei 2025 wordt deze raadsbrief besproken in de auditcommissie en daarna indien politieke behandeling gewenst is over 1 of meerdere GR 'en volgt agendering in de mogelijk in de desbetreffende stedelijke commissie:

- Kamer sociaal - 19 mei 2025: SamenTwente
- Kamer bestuur en middelen - 19 mei 2025: GBTwente, Veiligheidsregio
- Kamer fysiek - 23 juni 2025: Omgevingsdienst Twente, OLCT (crematoria)
- Kamer EWIO - 23 juni 2025: Stadsbank Oost Nederland, Regionaal Bedrijventerrein, Recreatieschap Twente en Technology Base.

In de betreffende kamer, kan bij motie een zienswijze worden geformuleerd. Uw vertegenwoordiger in een algemeen bestuur zal, indien aan de orde, een zienswijze indienen bij de betreffende gemeenschappelijke regeling.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)

Bijlage 1: Financiële achtergronden algemeen

Vanuit de motie sturen op begrotingen van verbonden partijen d.d. 9 juli 2019 is gekomen tot een Twentse samenwerking in sturing door middel van een aantal spelregels voor de Veiligheidsregio Twente, Regio Twente, Stadsbank Oost-Nederland, Openbaar Lichaam Crematoria Twente, Omgevingsdienst Twente en het Gemeentelijk Belastingkantoor. De voorliggende begrotingen 2023 voldoen aan deze spelregels die als volgt luiden:

1. Loon- en prijscompensatie: Voor de looncompensatie is de actuele salarisstaat per eind kalenderjaar het uitgangspunt. Sluit voor de inschatting van de ontwikkeling voor toekomstige jaren aan bij de Macro Economische Verkenning (MEV). Geef daarbij inzicht in de (ontwikkeling van) formatie. Sluit voor de prijsindex aan bij de cijfers zoals het CBS deze in maart (t-1) vaststelt en worden gepubliceerd in de MEV.
2. Weerstandsvermogen voor bedrijfsvoering risico's: Op dit moment houden regelingen voor alle risico's weerstandsvermogen aan. Hiermee wordt mogelijk onnodig vermogen aangehouden. De gemeenschappelijke regelingen dienen over een passende buffer voor bedrijfsvoering risico's te beschikken zodat zij deze zelf kunnen opvangen. Gebruik een kwalitatieve risicoanalyse als basis voor deze buffer.
3. Vervangingsinvesteringen: Maak de vervangingsinvesteringen in de begroting inzichtelijk. Deze investeringen moeten in principe worden bekostigd uit de vrijgevallen budgetten voor kapitaallasten. Mochten deze onverhoopt niet toereikend zijn, dan moet het hogere benodigde bedrag aan kapitaallasten opgenomen en expliciet worden toegelicht. In de begroting van de gemeenschappelijke regeling dient daarnaast een meerjarig investeringsplan te worden opgenomen.
4. Reserves en voorzieningen: De gemeenschappelijke regeling dient te beschikken over een nota van reserves en voorzieningen. Deze nota dient eens per 4 jaar herzien te worden.

Loon- en prijscompensatie:

De verschillen in indexatiecijfers tussen gemeente en gemeenschappelijke regeling hangen samen met het moment van vaststellen van de percentages. De gemeenschappelijke regelingen moeten al vroeg in het jaar hun begrotingen opstellen en benutten daarvoor de informatie zoals deze is gepubliceerd op Prinsjesdag van het vorige jaar. De gemeente stelt pas later haar middelenkader op en benut de percentages die bij de voorjaarsnota van het rijk worden gepubliceerd. Daarnaast is nog sprake van verrekening van verschillen tussen de verwachte en de gerealiseerde indexatiecijfers uit het vorige jaar.

Bijlage 2: Toelichting per gemeenschappelijke regeling:

1. Samen Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2024

SamenTwente (ST) is een gemeenschappelijke regeling (GR) van de veertien Twentse gemeenten en staat voor een gezond, veilig en vitaal Twente. Het is een uitvoeringsorganisatie van en voor de 14 Twentse gemeenten, waarin de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Twente (GGD Twente), Veilig Thuis Twente (VTT) en de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) zijn ondergebracht. Daarnaast zijn de coalities Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers als gast in deze organisatie ondergebracht.

GGD Twente is de gezondheidsdienst voor alle inwoners van Twente en bewaakt, bevordert en beschermt een gezonde Twentse samenleving. Kwetsbare groepen hebben hierbij bijzondere aandacht. GGD Twente heeft een breed scala aan werkzaamheden die voortvloeien uit de Wet Publieke Gezondheid, zoals Het overgrote deel bestaat uit uitvoerende werkzaamheden, zoals uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma (RVP), de consultatiebureaus binnen de jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijding. Daarnaast adviseert de organisatie aan de Twentse gemeenten en maatschappelijke partners.

VTT is het advies- en meldpunt voor Twente met betrekking tot advisering, het opnemen en onderzoek doen naar (signalen) huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit draagt bij aan de aanpak van Huiselijk geweld & Kindermishandeling in de regio Twente. Enschede heeft vanuit haar centrumgemeenterol een wettelijke taak en voert regionaal beleid op de aanpak Huiselijk geweld & Kindermishandeling. Veilig Thuis Twente is onderdeel van deze aanpak.

OZJT voert taken uit met betrekking tot inkoop en contractmanagement voor Jeugdhulp en WMO. Enschede heeft in de nota's 'Onze jeugd, Onze zorg' en 'Samen Leven, Samen Zorgen' maatregelen vastgesteld om het zorggebruik te verminderen zodat er voor de toekomst ook kwalitatief goed en duurzaam zorg geleverd kan worden. Voor een deel van de (jeugdhulp)maatregelen is regionale samenwerking nodig. Het OZJT is veelal de regievoerder op deze regionale samenwerking.

Jaarrekening 2024: SamenTwente heeft een voordelig resultaat behaald van 1,398 miljoen euro door o.a. CAO-ontwikkelingen (die vanaf 2025 weer zijn herzien) en de rentebaten vanuit het schatkistbankieren. Voorgesteld wordt om € 450.000 euro toe te voegen aan de bestemmingsreserve Veilig Thuis. Daarnaast is het voorstel om € 665.000 te reserveren voor de frictiekosten vanuit de kerntakendiscussie. Het restant van € 283.000 wordt uitgekeerd aan de gemeenten.

Begrotingswijziging 2025

Voor 2025 ligt een begrotingswijziging voor om in te stemmen met een tijdelijke begrotingsuitbreiding voor Veilig Thuis Twente. De lasten hiervan bedragen ruim € 688.000 waarvan € 250.000 wordt afgedekt vanuit een hogere raming voor renteopbrengsten uit het schatkistbankieren. Enschede moet dan nog € 110.578 bijdragen. De structurele bijdrage is onderdeel van de knelpunten voor 2026 .e.v. Met de zienswijze wordt ingestemd. Deze wordt verwerkt in de Tussenrapportage 2025.

Financiële bijdrage gemeente 2026 – resultaat kerntakendiscussie

De gemeentelijke bijdrage 2026 voor Enschede bedraagt 10,597 miljoen euro. Het aandeel Enschede in 2025 voor wijziging bedroeg 10,172 miljoen euro. De stijging van € 425.000 wordt veroorzaakt door:

- Loon- en prijscompensatie: € 316.000 waarvan na toevoeging van de indexatie aan de budgetten nog € 42.000 euro resteert waarvoor een beroep wordt gedaan op de stelpost loon-en prijscompensatie.
- Besluitvorming over de kerntakendiscussie: zie toelichting hierna.

Besluitvorming kerntakendiscussie:

Op 14 februari 2024 heeft het algemeen bestuur (AB) opdracht gegeven een kerntakendiscussie uit te voeren. Het AB wilde inzicht verkrijgen in de taakuitvoering (onder meer in wettelijke en niet-wettelijke taken), het ambitieniveau en de daarbij behorende middelen. Het AB heeft de kerntaken zoals beschreven in het eindrapport op 26 maart 2025 vastgesteld.

Op zes thema's had het AB voor bespreking in haar vergadering op 26 maart 2025 nog geen overeenstemming. Het ging hierbij om de thema's:

- Gezonde School Aanpak
- Seksuele Gezondheid
- Milieu & Gezondheid
- Gezondheidsbevordering
- Meldpunt Woningvervuiling
- Meldpunt Zorgwekkend Gedrag

Het algemeen bestuur heeft besloten om op alle thema's de huidige inzet te handhaven. Dit zorgt ervoor dat de basis behouden blijft.

Aanvullend heeft het AB besloten tot een structurele bezuiniging (scherpe bedrijfsmatige keuzes). Ook is besloten tot 2 incidentele meevallers, te weten vrijval risicoreserve MKB-fonds en vrijval voorziening 3de WW-jaar.

Daarnaast is er nog een knelpunt door de invoering HR21: SamenTwente is overgestapt naar een ander functiewaarderingssysteem, namelijk HR21 dat ook wordt benut door de gemeente. Dit leidt tot hogere functiewaarderingen met een financiële impact

In de tabel is het totaal van bovenstaande samengevat:

<u>Knelpunt / meevaller/ risico in 1000 euro</u>	<u>I/S</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>	<u>2029</u>
Loon- en Prijscompensatie	S	42	42	42	42
Kerntakendiscussie					
Veilig Thuis Twente (VTT)	S	248	248	248	248
Forensische dienstverlening	S	0	114	114	114
Advisering Milieu en gezondheid	S	34	34	34	34
Adviesrol publieke gezondheid (Gezondheidsbevordering)	S	25	25	25	25
Extra inzet meldpunt Woningvervuiling (volumeontwikkeling)	S	24	24	24	24
Extra inzet Meldpunt zorgwekkend gedrag (volumeontwikkeling)	S	30	30	30	30
Bezuiniging Samen Twente	S	-131	-131	-131	-131
Vrijval risicoreserve MKB	I	-100			
Vrijval voorziening WW	I	-35			
HR21	S	80	80	80	80
TOTAAL		217	466	466	466

De knelpunten zijn opgenomen in de middelenkader in de Zomernota 2025. Het advies daarbij is om de afwijking de post HR21 (vooralsnog) niet als knelpunt op te nemen maar als risico. De lijn is dat Samen Twente zou moeten onderzoeken in welke mate zij zelf in staat zijn deze extra uitgaven te dekken binnen hun begroting

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

ST heeft met de kerntakendiscussie onderzocht hoe zij kan anticiperen op de gemeentelijke bezuinigingsopgaven in verband met het ravijn vanaf 2026. Daaruit is gebleken dat ST haar takenpakket efficiënt uitvoert in vergelijking met andere regio's. Een nulsценario zoals gevraagd in de kaderbrief is inhoudelijk niet realistisch. De optelsom van het financieel effect van de besproken voorstellen met een mogelijk besparingspotentieel was op voorhand al kleiner dan de kostenstijging naar aanleiding van de autonome ontwikkelingen.

ST heeft wel scherpe (bedrijfsmatige) keuzes gemaakt die bijdragen aan een lagere gemeentelijke bijdrage.

Financiële ratio's jaarrekening 2024 en ontwerpbegroting 2026

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	0,1%	-4,2%	-4,8%	-5,0%	-4,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-1,3%	-4,2%	-4,8%	-5,0%	-4,3%
Solvabiliteitsratio	19%	18,9%	19,1%	19,9%	19,2%
Structurele exploitatieruimte	-1,7%	-2%	0%	0%	0%

De solvabiliteit is relatief laag. De reserves zijn echter voldoende om de risico's op te vangen en wordt voldaan aan de vereiste weerstandsratio van minimaal 0,8.

Vervangingsinvesteringen

In de jaarrekening 2024 worden de investeringen voldoende toegelicht.

Zowel de investeringen als de vervangingsinvesteringen zijn in de begroting 2026 cijfermatig inzichtelijk gemaakt maar ontbreekt een toelichting op nut en noodzaak. Wel staat vermeld dat met de vervangingsinvesteringen in de meerjarenraming voldoende rekening is gehouden.

Risico's

De weerstandsratio bedraagt 0,96 per eind 2024 en wordt begroot op 0,67 voor 2026 en zit daarmee net onder de bandbreedte van 0,8 - 1,0. Overigens is in de berekening voor 2026 geen rekening gehouden met de resultaatbestemming over 2024.

De daling van de ratio komt voornamelijk doordat het risicoprofiel 2026 per saldo met € 383.000 is toegenomen ten opzichte van 2025. Bij de GGD is het risico toegevoegd dat we activiteiten moeten doen bij het opvangen van Oekraïners zonder dekking. Bij OZJT wordt een risico gesignaleerd dat de basisformatie niet passend is bij de opdrachten die OZJT krijgt en daardoor extra kosten gemaakt moeten worden. Daarnaast is het risicoprofiel van Veilig Thuis Twente toegenomen in verband met het wegvallen van de opbrengsten van de centrumgemeente Enschede (subsidies) en het geleidelijk afbouwen van de formatie die hierbij gemoeid is.

De belangrijke risico's zijn

- krappe arbeidsmarkt: € 309.000
- ziekteverzuim: € 495.000
- niet verzekerde verplichtingen: € 315.000
- maatschappelijke ontwikkelingen € 245.000

- wegvallen projectopbrengsten € 315.000

Reserves en voorzieningen

De ontwikkeling van de reserves en voorzieningen alsook waarvoor deze zijn bestemd, worden goed toegelicht in de jaarrekening 2024.

2. Stadsbank Oost Nederland

Maatschappelijk rendement; terugblik 2024)

De Stadsbank voert voor de gemeente werkzaamheden uit die onder de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) vallen. De Stadsbank draagt zorg voor een stabiele financiële huishouding (uitgaven en inkomsten) door het bevorderen dat cliënten hun inkomsten en uitgaven zodanig in balans krijgen en houden dat het ontstaan van betalingsachterstanden wordt voorkomen. Hierdoor wordt een gedwongen huisuitzetting voorkomen. Het maatschappelijk rendement van de Stadsbank Oost Nederland draagt bij aan het product Inkomensondersteuning van het begrotingsprogramma Vitaal en Sociaal. De Stadsbank geeft ouders die getroffen zijn door de Toeslagenaffaire in Enschede ondersteuning bij het indienen van de private schulden bij de Belastingdienst. Ook ondersteunt de Stadsbank inwoners waar onterecht de Belastingdienst de minnelijke en wettelijk schuldregeling heeft afgewezen.

De schuldhulpverlening verkeert in een transitie. Waar voorheen uniformiteit, wetgeving en regels veelal centraal stonden, wordt nu meer ingezet op preventie, maatwerk, werken vanuit vertrouwen en het uitbouwen van de financiële redzaamheid van inwoners. In de afgelopen jaren zijn er positieve ontwikkelingen geweest zoals de halvering van de aflossingsperiode en een stevige inzet op saneringskredieten.

Er is veel tijd en energie gestoken in de wetswijziging van de minnelijke en wettelijke schuldregelingen. De termijnen van de aflossingsperiode zijn verlaagd naar 18 maanden. Om te voorkomen dat inwoners weer een beroep moeten doen op de schuldhulpverlening wordt begeleiding tijdens de schuldhulpverlening geïntensiveerd.

De Stadsbank heeft het profiel van een klant- en resultaatgerichte expertise organisatie in optimale verbinding met en faciliterend naar gemeenten en hun regie op het sociaal domein verder geïmplementeerd. Daarmee wordt de impact van de dienstverlening van de Stadsbank in het gemeentelijk sociaal domein vergroot. Vormgeving van de dienstverlening: meer in verbinding met klant (meer aandacht) en gemeente (beter in aansluiting) wordt verder uitgerold.

Jaarrekening 2024: Uit de jaarrekening blijkt een positief resultaat van afgerond 656.800 euro. Het positieve resultaat zit voor het overgrote deel in meevallende lasten. Het positieve resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Die reserve wordt dan 2.235.700 euro bij een weerstandsratio van 2,14 (niveau 'uitstekend'). Uit de concept begroting voor 2026 blijkt dat de ratio vooralsnog (heel) hoog blijft. Het weerstandsvermogen is hoog.

Financiële bijdrage 2026

De gemeentelijke bijdrage in de exploitatie van de SON is gebaseerd op de declaratie van de verzorgde dienstverlening en het aandeel in de bestaanskosten van de Stadsbank. De dienstverlening bestaat uit de basis en additionele dienstverlening. De basisdienstverlening wordt in rekening gebracht op basis van begrote aantallen x standaardtarief met een bandbreedte van plus of min 10% (ten opzichte van werkelijke aantallen) en op basis van beschikbaarheid, de zogenaamde Klantreis. Met betrekking tot de optionele dienstverlening worden maatwerkafspraken gemaakt.

In de begroting 2026 van de Stadsbank is een bedrag van 3.892 miljoen euro opgenomen voor de bijdrage van de gemeente Enschede. In onze eigen begroting is ruimte voor 3,783 miljoen euro (tekort € 108.810). Voor 2026 is de loon- en prijscompensatie nog niet verwerkt in onze gemeentebegroting. Als de veronderstelde LPO) wordt verwerkt in onze eigen begroting, is er voldoende dekking voor de begrote bijdrage 2026 van Enschede.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

In de 'Kaderbrief voor begroting 2026' zijn bezuinigingsmogelijkheden door het bestuur van de Stadsbank aangedragen. Hiermee heeft het bestuur van de Stadsbank voldaan aan de opdracht van de gemeente om met bezuinigingsvoorstellen te komen. Deze bezuinigingsvoorstellen zijn onderdeel van de integrale afweging in het kader van het traject Begroting en Organisatie in Balans. De Stadsbank zal de gemaakte keuzes verwerken in de Primaire Begroting 2026 in najaar 2025.

Financiële ratio's jaarrekening 2024 en Primitieve begroting 2026

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Raming 2026
Netto schuldquote	-/-6%	1%	-6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	24%	35%	23%
Solvabiliteitsratio	18%	17%	20%

De kritische grens van de netto schuldquote bedraagt 130%. Daar zit de Stadsbank ver onder.

De solvabiliteit is niet erg hoog. De reserves zijn echter voldoende om de risico's van de SON op te vangen en er wordt voldaan aan de vereiste weerstandsratio van minimaal 1,0. Daarnaast beschikt de Stadsbank over voldoende voorzieningen ter afdekking van de risico's vanuit de kredietverlening.

Vanaf het begrotingsjaar 2024 is het nieuwe bekostigingsmodel toegepast. Dat leidt tot een herijking van het risicoprofiel van de Stadsbank en daarmee de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Het gaat dan met name om risico's die voortvloeien uit de fluctuaties in de dienstverlening, in relatie tot het in de Strategische Agenda neergelegde uitgangspunt van meer voorspelbaarheid en minder variabiliteit in de bekostiging. De herijking is meegenomen in de nieuwe Nota Reserves en Voorzieningen 2024, die door het Algemeen Bestuur in de bestuursvergadering van 23 november 2023 is vastgesteld.

Hiermee rekening houdend komt de hoogte van het weerstandsvermogen per 31-12-2024 - na het toevoegen van het voorlopige saldo in de Jaarrekening 2024 - uit op 2.235.600 euro, bij een weerstandsratio van 2,14 (niveau 'uitstekend').

In 2025 en 2026 wordt respectievelijk per saldo een toevoeging van 36.400 euro en 75.300 euro aan de Algemene Reserve geraamd, waardoor het weerstandsvermogen zal uitkomen op 2.347.400 euro, bij een weerstandsratio van 2,12 (niveau 'uitstekend').

Het Algemeen Bestuur heeft voor de gewenste hoogte van het weerstandsvermogen de kwalificatie 'voldoende' (tussen 1,0 – 1,4) vastgesteld. De SON zit met de toevoegingen dus boven deze kwalificatie. De weerstandsratio mag voor twee jaar boven de grens 'voldoende' uitkomen, waarna die afgebouwd kan worden.

Risico's

De Stadsbank benoemt in haar Primitieve begroting 2026 een aantal risico's:

- Er is altijd enige onzekerheid in de aantallen af te nemen diensten door gemeenten. In deze Primitieve begroting 2026 is de met gemeenten afgestemde omvang in de Primaire begroting 2025 doorgetrokken.
- Veel gemeenten moeten scherpe keuzes maken voor 2026 vanwege teruglopende Rijksbudgetten. We hebben een aantal individuele en collectieve mogelijkheden en gevolgen geschetst in de kaderbrief voorafgaand aan deze begroting. Mogelijke keuzes hierin kunnen leiden tot minder baten. Vaak gaat dit gepaard met een bepaalde overgangstermijn, zodat ook de lasten hierop kunnen worden aangepast.
- Er is nog steeds sprake van arbeidsmarktkrapte. Ook de Stadsbank merkt dit. Medewerkers die een andere baan elders krijgen, kunnen na twee maanden vertrekken maar het vervullen van de betreffende vacature met een daarbij behorende inwerkperiode duurt vaak langer. Om dit adequaat op te vangen heeft de Stadsbank een zogenaamde sponscapaciteit om dit risico tot op zekere hoogte op te kunnen vangen.
- Er zouden financiële risico's kunnen optreden, als de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde 'winst'. De Stadsbank is in de huidige situatie voor haar activiteiten vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Reserves en voorzieningen

Het beperkte aantal reserves en voorzieningen zijn in de jaarrekening 2024 en de ontwerpbegroting 2026 cijfermatig voldoende toegelicht. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen worden echter niet onderbouwd.

3. Regionaal Bedrijventerrein

Maatschappelijk rendement; terugblik 2024

Hoofddoel van het Regionaal Bedrijventerrein (RBT) is te voorzien in de behoefte aan bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming, toegespitst op grote ruimtevragers (meer dan twee hectare). Dit omwille van behoud en uitbreiding van werkgelegenheid in Twente.

De ontwikkeling en uitgifte van XL Businesspark draagt bij aan de regionale groei van bedrijven en het creëren van nieuwe banen. Een deel van deze banen kan door Enschedeërs worden ingevuld. Ook creëert het RBT indirect banen door het versterken van de logistieke sector in Twente.

Jaarrekening 2024: De positieve lijn van 2023 heeft zich in 2024 voortgezet. Er is een batig resultaat gerealiseerd van 3,858 miljoen euro. De GR stort dit bedrag de algemene reserve.

Financiële bijdrage 2025 e.v.

RBT vraagt geen bijdrage van de gemeente. Er is immers sprake van een positieve grondexploitatie voor XL Businesspark. De gemeente ontvangt in 2026 een bedrag na liquidatie van de GR. Enschede heeft een aandeel van 23% in het RBT.

Over de liquidatie van de GR: Al in 2023 had de GR de bedrijfskavels nagenoeg allemaal verkocht (via eeuwigdurende erfpacht). Eind 2023 stemde het Algemeen Bestuur RBT daarom in met het voornemen om de Gemeenschappelijke Regeling RBT (GR) op te heffen. Daarop hebben de deelnemers van de GR RBT een projectgroep gevormd, met de opdracht om alle voor een zorgvuldige opheffing noodzakelijke werkzaamheden te verrichten. Dit betreft het maken van afspraken over:

- de grondexploitatie (de nog uit te geven bedrijfskavels);
- de erfpachtportefeuille
- overname van o.a. de openbare ruimte,
- overname van de parkmanagement-voorzieningen

- de door RBT aangegane verplichtingen.
- de Smart Energy Hub

De liquidatie was gepland voor 31 december 2024, maar er is meer tijd nodig voor de ontvlechting. Daarom is de liquidatiedatum doorgeschoven naar eind 2025. Het Algemeen Bestuur stelt naar verwachting het concept-liquidatieplan op 2 juli 2025 vast en legt dit voor een zienswijze voor aan de raden en Staten van de deelnemers.

Op veel onderwerpen is inmiddels sprake van commitment tussen de Projectorganisatie RBT, de deelnemers en de overnemende partijen. Dit geldt nog niet op het onderdeel parkmanagementvoorzieningen. De GR stelt in 2025 een nieuw Meerjarenonderhoudsplan op, waarna de onderhandelingen met de parkmanagementorganisatie over overname van de parkmanagementvoorzieningen kunnen beginnen. Dit betekent dat de gevolgen van opheffing nog niet exact duidelijk zijn.

Begroting 2025: De (programma)begroting 2025 en de (voorlopige) begroting voor 2026 vormen het financieel en inhoudelijk kader waarbinnen het bestuur RBT kan opereren. De begroting 2026 fungeert als voorlopig financieel kader. Ten slotte geeft de GR een doorkijk naar de daarop volgende begrotingsjaren (2027 t/m 2029). In voorliggende (herziene) begroting 2025 en meerjarenraming houdt de GR nog géén rekening met de voorgenomen opheffing.

Resultaat per programma	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Exploitatie erfpachtgronden (incl. verhuur)	1.998.980	1.642.237	1.658.354	1.532.726	1.439.931	1.435.560
Beheer parkmanagement	462.781	380.896	439.887	434.004	427.307	405.056
Afschrijving parkmanagement	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Lasten en baten parkmanagement	-	-17.836	-15.015	196.508	-7.200	-4.272
Bovenwijkse voorzieningen	-81.996	-	-	-210.426	-	-
Winstnemings grondexploitatie	2.029.138	236.523	165.230	950.383	-	-
Vennootschapsbelasting	137.101	-461.706	-479.344	-745.868	-474.489	-467.977
Beeindiging GR incl. dotatie aan voorziening	-387.728	-	-	-	-	-
Resultaat	3.858.276	1.480.114	1.469.113	1.857.326	1.085.550	1.068.367

In de raming voor de begroting 2026 veronderstelt de GR dat ze de gemeenschappelijke regeling voortzet. Dit is de GR verplicht te doen, omdat het besluit tot liquidatie nog niet is genomen. De begroting 2026 vormt daarmee een belangrijke bouwsteen voor de tussen de deelnemers te maken definitieve afspraken over de overdracht van activiteiten en de door het Dagelijks Bestuur opgestarte gesprekken met de coöperatie Parkmanagement.

Na liquidatie per 31 december 2025 is de GR in liquidatie per 1 januari 2026. Na feitelijke afronding van de liquidatie keert de GR de te ontvangen bedragen uit aan de deelnemers (aandeel Enschede 23%). In de gemeentebegroting houden we rekening met een positieve bijdrage vanuit XL Businesspark van ca 2,5 miljoen euro. De wijzen erop dat de eindafrekening van de liquidatie voor ons toeneemt van € 2,5 miljoen (verwerkt in de Zomernota 2024) naar circa € 3 miljoen. Er zijn echter nog losse eindjes en de GR moet de onderhandelingen nog afronden. Het is daarom niet logisch de te ontvangen bijdrage in de gemeentelijke begroting aan te passen op basis van deze conceptberekeningen.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

De zienswijze is niet voorgelegd aan het RBT en is dus niet van toepassing. Het kostenniveau van de GR is echter laag en de grondexploitatie kent een positief resultaat.

Financiële ratio's ontwerpbegroting 2026 e.v. en jaarrekening 2024

De financiële ratio's (kengetallen als de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio, de belastingcapaciteit en een kengetal dat de boekwaarde van de grondexploitatie uitdrukt als percentage van de totale baten in de begroting) zijn niet opgenomen in de herziene begroting 2025 en voorlopige begroting 2026. Een aantal specifieke eigenschappen van de organisatie van RBT maakt dat deze kengetallen voor RBT geen toegevoegde waarde hebben. Zo is RBT volledig met vreemd vermogen gefinancierd, zijn de activiteiten van RBT naar hun aard eindig in de tijd en bestaan de baten en lasten van RBT bijna volledig uit aan de grondexploitatie gerelateerde kasstromen.

Vervangingsinvesteringen

Niet aan de orde, omdat het RBT een relatief jong bedrijventerrein is. De gemeente Almelo, als beoogde ontvangende partij van dit gebied na liquidatie van de GR, spaart via de GR RBT voor de kosten van het toekomstig groot onderhoud en vervanging van de buitenruimte van het gebied.

Risico's

Conform artikel 22 en 27 van de gemeenschappelijke regeling staan de deelnemers garant voor alle verplichtingen van (en delen zij in het resultaat van) RBT, overeenkomstig de vastgelegde verdeelsleutel en dat naast het resultaat van de grondexploitatie jaarlijks een risicoprofiel wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

De risico's van RBT zitten in:

- Grondexploitatie
- Erfpachtbedrijf
- Parkmanagement
- Investeringsbudget

Reserves en voorzieningen

Zowel de reserves en de voorzieningen zijn goed onderbouwd in de jaarrekening 2024.

4. Technology Base

Maatschappelijk rendement; terugblik 2024

Technology Base (TB) ontwikkelt het gebied van de voormalige militaire luchthaven Twente tot een impuls en aanjager voor een economisch sterker en duurzamer Twente. Daarmee draagt Technology base bij aan het versterken van de agglomeratiekracht.

Samen met de stadscampus Connect-U en Kennispark zorgt Technology Base voor een internationaal aantrekkelijk profiel van onze stad en regio, bieden een nieuwe inspirerende werkomgeving en draagt daarmee ook bij aan het vestigen van bedrijven, de groei van banen en het aantrekken en vasthouden van talent.

Jaarrekening 2024: Het totale financiële resultaat over 2024 voor de gemeenschappelijke regeling TB ziet er als volgt uit:

Resultaat 2024	Begroting (na wijziging)	Werkelijke baten en lasten	Voor- of nadeel t.o.v. begroting
	jaarschijf 2024	2024	2024
Mutatie verliesvoorziening Grex	0	-6.051.130	-6.051.130
Luchthavenexploitatie	-761.750	-587.179	174.571
Vastgoedexploitatie	187.224	191.070	3.846
Totaal	-574.526	-6.447.240	-5.872.714

De verslechtering van de grondexploitatie komt voort uit het besluit van het DB om de looptijd van de grondexploitatie met vijf jaar te verlengen van 2031 naar 2036 om zo de periode van netcongestie te overbruggen. De GR gaat ervan uit dat er tegen die tijd ook een oplossing is voor het stikstofvraagstuk is gevonden. *Het financiële gevolg is in de grondexploitatie per 31/12/2024 verwerkt. Het gaat om een verslechtering van € 5,7 Miljoen op NCW.* Het grootste deel van dit negatieve effect komt door extra rentelasten. Daarnaast gaat het om doorlopende beheer- en onderhoudslasten van het bedrijvenpark die de GR sowieso moet maken, maar in het geval van TB landen in de grondexploitatie. Het gaat slechts voor een klein deel om de voortzetting van ontwikkelkosten.

De verslechtering is verwerkt in de ophoging van 3,041 miljoen euro van de verliesvoorziening die de gemeente aanhoudt in de Gemeenterekening 2024.

Financiële bijdrage 2025 e.v

De herziene begrotingen van de grondexploitatie 2024, Twente Airport (TA) en de vastgoedexploitatie van Technology Base (TB) vormen de basis voor de gewijzigde begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2029. Deze drie activiteiten zitten in drie aparte programma's, te weten de grondexploitatie, luchthaven en vastgoedexploitatie TB.

Het overzicht van de resultaten per programma en op totaal ziet er als volgt uit:

Resultaten 2024-2029	Werkelijk	Oorspronkelijke	Gewijzigde	Ontwerp	Raming	Raming	Raming
		Begroting	Begroting	Begroting			
jaarschijf	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat grondexploitatie	(6.051.130)	-	-	-	-	-	-
Resultaat luchthavenexploitatie	(572.655)	(535.196)	(658.664)	(404.576)	(486.022)	(1.020.509)	(863.362)
Resultaat vastgoedexploitatie	191.070	179.997	184.434	196.446	62.551	88.380	114.587
Totaal	(6.432.715)	(355.199)	(474.230)	(208.130)	(423.470)	(932.128)	(748.775)

Grondexploitatie

- De afgelopen jaren stonden in het teken van het orde brengen van de randvoorwaarden voor vestiging op TB. Drie knelpunten zijn opgelost; de verruiming van het bestemmingsplan en vaststelling van de erfpacht- en parkmanagementvoorwaarden.
- Er resteren nog twee grote knelpunten die uitgifte van kavels belemmeren; de capaciteit van elektranetwerken, ofwel "netcongestie" en stikstof.
- Om de periode van netcongestie te kunnen overbruggen besloot het DB om de looptijd van de grondexploitatie met vijf jaar te verlengen, van 2031 naar 2036. De GR gaat ervan uit dat er tegen die tijd ook een oplossing is voor het stikstofvraagstuk is gevonden. *Het financiële gevolg is in de grondexploitatie per 31/12/2024 verwerkt. Het gaat om een verslechtering van € 5,7 Miljoen op NCW.* Het grootste deel van dit negatieve effect komt door extra rentelasten. Daarnaast gaat het om doorlopende beheer- en onderhoudslasten van het bedrijvenpark die de GR sowieso moet maken, maar in het geval van TB landen in de grondexploitatie. Het gaat slechts voor een klein deel om de voortzetting van ontwikkelkosten.

- Specifiek voor TA werkt de GR aan de voorbereiding van de aanbesteding van een concessie van de luchthavenexploitatie. Om de concessie mogelijk te maken is besluitvorming door de provincie Overijssel nodig over blijvende betrokkenheid bij TA. De provincie Overijssel legde dat vast in het coalitieakkoord in 2023. Besluitvorming van de Provincie staat gepland voor na de zomer van 2025.
- De grondexploitatie TB gaat uit van beperkte (kleine) uitgaves van kavels in erfpacht voor vestiging en nieuwbouw in de periode tot 2031, passend binnen de huidige regelgeving.

Het financiële kader voor de periode 2025-2029 voor de grondexploitatie ziet er als volgt uit:

Exploitatie grondexploitatie	Boekwaarde	Begroting	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	GREX	(Oorspronkelijk)	(Gewijzigd)				
	31-12-2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal baten	110.271.039	1.622.157	1.310.403	736.778	740.236	748.345	751.803
Indexatie baten	0	27.485	2.401	17.189	32.000	47.583	63.380
Totaal lasten	136.968.856	5.200.753	3.898.330	3.157.856	2.322.368	2.289.229	2.840.616
Indexatie lasten		279.371	78.724	128.913	146.768	185.601	292.040
Saldo lasten en baten	-26.697.817	-3.830.482	-2.664.251	-2.532.803	-1.696.900	-1.678.902	-2.317.473
boekwaarde*	-26.697.817						
saldo cumulatief	-26.697.817	-30.528.299	-29.362.067	-31.894.870	-33.591.770	-35.270.672	-37.588.145

*Ex verliesvoorziening

Naast de 'basisaanpassingen' van de nominale bedragen uit 2024 heeft de GR vervolgens alle baten en lasten getoetst aan de actuele uitgangspunten en aangepast (bijvoorbeeld op basis van nieuwe taxaties of onderbouwde kostenramingen). Het jaarlijks 'oprenten' van de verliesvoorziening is niet in de begroting meegenomen. Dat doet de GR jaarlijks achteraf bij de jaarrekening.

Luchthavenexploitatie

- In 2025 bereidt de GR zich voor op een proces van concessieverlening, gericht op overdracht van de luchthavenexploitatie aan marktpartijen.
- Daarnaast geeft de GR invulling aan business development op het gebied van zakelijk vliegen, testluchthaven, vliegtuig-parkeren en elektrisch vliegen en het vestigen van luchthavengebonden bedrijvigheid.
- Voor de luchthaven gaat de GR een nieuwe grondexploitatie openen.
- In afstemming met het ministerie van Defensie blijft de GR in gesprek met Defensie over de realisatie van PBN (naar verwachting in 2027). De GR heeft de verwachte toename van het aantal vluchten door PBN voorzichtig ingeschat in de begroting.
- De GR continueert de voorbereidingen voor de aanbesteding van het noodzakelijke groot baanonderhoud. In 2025 betreft dit de afronding van de oriëntatiefase en het opstellen van een programma van eisen.
- Verder nemen de gesprekken met Defensie naar aanleiding van de uitkomsten in het ontwerpbesluit van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (en de bijbehorende effecten) een belangrijke plek in.

Het financiële kader voor 2025 en de periode 2026-2029 voor de luchthavenbegroting is:

Exploitatie luchthaven	Werkelijk	Oorspronkelijke	Gewijzigde	Begroting	Raming	Raming	Raming
		Begroting	Begroting				
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Baten	1.103.604	1.154.898	1.225.938	1.247.157	1.240.817	1.319.834	1.419.230
Lasten	1.676.260	1.690.094	1.884.602	1.651.733	1.726.839	2.340.342	2.282.593
Resultaat	(572.655)	(535.196)	(658.664)	(404.576)	(486.022)	(1.020.509)	(863.362)
Incidentele lasten	175.499		267.800	10.000	10.000	50.000	-
Structurele resultaat	(397.156)	(535.196)	(390.864)	(394.576)	(476.022)	(970.509)	(863.362)

De baten en lasten van de luchthavengerelateerde activiteiten zijn negatief. Daar staan deels positieve resultaten van de vastgoedexploitatie tegenover.

Vastgoedexploitatie

De vastgoedexploitatie van TB laat voor de periode 2025-2029 het volgende verloop zien:

Vastgoedexploitatie	Werkelijk	Oorspronkelijk	Gewijzigde	Begroting	Raming	Raming	Raming
jaarschijf	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Baten	657.835	712.249	767.697	837.596	850.303	870.270	890.736
Lasten	466.765	532.252	583.263	641.150	787.752	781.890	776.149
Resultaat	191.070	179.997	184.434	196.446	62.551	88.380	114.587

In 2025 verbouwt de GR de shelters B511 en B512. Dit leidt tot een stijging van de kapitaallasten vanaf 2026. Hier staat tegenover dat de GR vanaf 2025 een huursom ontvangt voor deze shelters. Vanaf 2027 moet de GR de activa opnieuw financieren, in verband met de opgelopen rente leidt dit naar verwachting tot hogere kapitaallasten vanaf 2027.

De gemeentelijke bijdrage voor 2026 is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Bedrag	Toelichting
Grondexploitatie	0	De deelnemers in de GR hebben, ieder voor 50%, in de jaren t/m (de jaarrekening) 2024 een verliesvoorziening gevormd van in totaal € 26 miljoen.
Luchthavenexploitatie	€ 202.288	De GR heeft het exploitatietekort in 2026 begroot op € 404.576. Aandeel Enschede daarin bedraagt 50%.
Vastgoedexploitatie	- € 98.223	De vastgoedexploitatie vertoont een positief saldo van € 196.446 in 2026. Aandeel Enschede daarin bedraagt 50%.
TOTALE BIJDRAGE 2026	€ 104.065	

Binnen de begroting van Enschede houden we, na verrekening van de verslechtering van de grondexploitatie per 1 januari 2025, rekening met een verliesvoorziening van afgerond € 13 miljoen voor de grondexploitatie.

In dekking van het saldo van de luchthavenexploitatie en de vastgoedexploitatie hebben we in de meerjarenbegroting 2024-2027 van onze gemeente voorzien. Voor 2026 hadden we een tekort geraamd van € 99.000. Dit wordt nu € 5.000 hoger als gevolg van de actualisatie van de ramingen. Dit maakt onderdeel uit van de voorbereidingen van de Zomernota 2025.

Wij zijn van mening dat de voorliggende herziene begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2025-2028 geen aanleiding geeft om een zienswijze in te dienen.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

De zienswijze is niet voorgelegd aan TB en is dus niet van toepassing. TB heeft in haar Kaderbrief 2025 aangegeven dat stoppen met de drie deelexploitaties (grond-, luchthaven- en vastgoedexploitatie tot hoge (herontwikkelings)kosten en onzekere opbrengsten leidt. TB zeilt bij de drie exploitaties zo scherp mogelijk aan de wind en is niet in staat extra bij te dragen aan de financiële positie van de gemeente.

Financiële ratio's ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024

Een aantal specifieke eigenschappen van de TB organisatie maakt dat een aantal in de BBV genoemde financiële kengetallen voor een GR voor TB geen toegevoegde waarde hebben. Zo is TB volledig met vreemd vermogen gefinancierd, zijn de activiteiten van TB naar hun aard eindig in de tijd en bestaan de baten en lasten van TB bijna volledig uit aan de grondexploitatie gerelateerde kasstromen. De kengetallen zijn om die reden niet opgenomen in deze paragraaf.

Vervangingsinvesteringen

De investeringen worden separaat per programma toegelicht.

Luchthaven: Vanuit de begroting zijn het aantal geraamde investeringen beperkt. Dit in afwachting van de uitwerking van de planvorming voor de toekomst van Twente Airport. Een belangrijke investering die er voor de Luchthaven aankomt betreft het groot onderhoud van de baan (in 2022 ingeschat op minimaal € 7 miljoen euro). Binnen de begroting van TA is hier met ingang van 2028 rekening mee gehouden. Uit de verkenning van de mogelijke samenwerking met marktpartijen blijkt dat private exploitatie van Twente Airport op termijn alleen succesvol kan uitpakken, als de publieke partijen (gemeente en Provincie) éénmalig het groot onderhoud van de baan voor een groot deel gaan betalen.

De begroting van Enschede bevat hiervoor structureel middelen die sporen met de meerjarenraming van de GR. Binnen de Provincie is dit nog niet geregeld. Besluitvorming wordt verwacht na de zomer van 2025. De mogelijke komst van Defensie naar Vliegveld Twente kan invloed hebben op het kostenniveau en de kostenverdeling. Daarover bestaat pas zekerheid na definitieve besluitvorming door het kabinet over het programma 'Ruimte voor Defensie'.

Voor 2025 zijn in de begroting van TA nu een aantal investeringen geraamd waarvoor besluitvorming heeft plaatsgevonden in het verleden. De investering in nuts en riolering en hoofdtracé verharding zijn gekoppeld aan de investeringen in de grondexploitatie. Voor de totale aanleg van nuts en riolering en het hoofdtracé is 60% van het investeringsbedrag bekostigd vanuit de grondexploitatie (t.b.v. het bedrijventerrein) en is 40% van het investeringsbedrag bekostigd vanuit de luchthavenexploitatie. Er is een bedrag van € 75.000 euro opgenomen voor diverse investering in camerabeveiliging, drainage, voertuigen etc. In 2027 is groot onderhoud van de baan gepland van 7.500.000 euro welke naar verwachting per 1 januari 2028 geactiveerd worden.

Vastgoed: In 2025 wordt met name gewerkt aan de verbouw van shelter B512 en vermoedelijk shelter B511. De verwachting is dat de verbouw van shelter B511 in 2025 zal worden uitgevoerd en de verbouwing van shelter B512 in 2026.

Risico's

Zowel het verlies als eventuele (nu nog niet voorziene) tegenvallers worden gedekt door de gemeente en de provincie. Gemeente Enschede staat voor 50% garant. De benodigde risicoreservering is als volgt:

Risicoreservering t.b.v.	2025	2024
Grondexploitatie	€ 4,9 miljoen	€ 6,8 miljoen
Luchthavenexploitatie	€ 0,8 miljoen	€ 1,2 miljoen
Vastgoedexploitatie	€ 0,4 miljoen	€ 0,3 miljoen
Totaal	€ 6,1 miljoen	€ 8,3 miljoen

Ten opzichte van 2024 is de benodigde risicoreservering met 2,2 miljoen euro afgenomen. Belangrijkste verklaring hiervoor is dat de GR de prognose voor uitgifte van kavels op het bedrijventpark heeft bijgesteld: het eerder geconstateerde risico heeft zich (dus) gemanifesteerd.

Risico's grondexploitatie: Om inzicht te krijgen in (financiële) risico's die samenhangen met de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd. Daarmee plaatst de GR de grondexploitatiebegroting (en het begrote resultaat) in een breder perspectief. Daartoe bepaalde de GR per begrotingspost een bandbreedte en identificeerde en kwantificeerde daarnaast mogelijke gebeurtenissen waarmee ze in de grondexploitatie geen rekening houdt. Op basis van een zogenoemde 'monte carlo simulatie' bracht de GR vervolgens in beeld wat de impact is van deze risico's. Hieruit blijkt dat een risicoreservering van € 4,9 miljoen nodig is, op prijspeil 1-1-2025. Daarbij laat de GR de meest extreme scenario's buiten beschouwing ('80% zekerheid'). De GR houdt bijvoorbeeld geen rekening met de mogelijkheid dat er géén oplossing komt voor het stikstofprobleem. In dat geval kan de GR geen grote kavels afzetten en is afwaardering noodzakelijk.

Luchthavenexploitatie: De begroting voor TA laat in de meerjarenbegroting 2025-2028 een tekort zien van circa € 450.000 per jaar. In de afgelopen jaren is het gerealiseerde resultaat in lijn met het verwachte resultaat. Een verslechtering is aan de orde indien de GR minder landingsgelden, parkeer- en huurinkomsten ontvangt of extra lasten voor de kiezengroeven krijgt voor planontwikkeling en onderhoud van de baan. De GR schat dit risico over de komende vier jaar (periode meerjarenbegroting) op € 800.000 (€ 200.000 miljoen per jaar).

Vastgoedexploitatie: De vastgoedexploitatie laat in de meerjarenbegroting 2025-2028 een voordelig resultaat zien. Dit resultaat hangt voornamelijk samen met de inkomsten uit verhuur van de op het bedrijventerrein verhuurde shelters. Risico is dat leegstand optreedt, de onderhoudskosten hoger uitvallen of de rentelasten significant stijgen. De GR schat dit risico voor de komende vier jaar in op in totaal € 400.000.

Reserves en voorzieningen

TB beschikt niet over reserves en voorzieningen.

1. Veiligheidsregio Twente (VRT)

Maatschappelijk rendement, terugblik 2024

Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken brandweer, politie, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de gemeenten (kolom Bevolkingszorg) samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente (VRT) op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Brandweer Twente heeft een aantal wettelijke taken in het kader van brand-, crisis- en rampenbestrijding. Met de uitvoering van de wettelijke en niet wettelijke taken door de Veiligheidsregio wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de lokale fysieke en sociale veiligheid.

Jaarrekening 2024: De jaarrekening 2024 laat een voordelig resultaat zien van 2,763 miljoen euro. Het saldo laat zich vooral verklaren door enkele tijdelijke meevallers, waaronder een nog beperkte aanwending van de versterkingsgelden voor crisisbeheersing en informatievoorziening.

Het dagelijks bestuur stelt aan het algemeen bestuur voor om het voordeel tweeledig te bestemmen:

1. Aanzuiveren algemene reserve i.v.m. de correctie op de boekwaarde van kazernes (1,541 miljoen euro)
2. Restitutie van het overschot ad 1,223 miljoen euro aan de gemeenten. Enschede zal een teruggave ontvangen van € 357.635.

Financiële bijdrage 2026

De bijdrage voor de VRT vanuit Enschede is voor 2026 begroot op 16,656 miljoen euro. In de begroting van de gemeente Enschede is voor 2026 rekening gehouden met een bijdrage van

17,378 miljoen euro, dit is inclusief de uitgangspunten voor de loon- en prijscompensatie van de gemeente Enschede; lonen 4% en prijzen 2,1%. De lagere loon- en prijscompensatie en een wijziging in de FLO zorgt ervoor dat we 721.366,- euro terug kunnen geven aan het middenkader. Van het voordeel is inmiddels 429.000 euro meegenomen als een scherpe keuze in het BOB traject als een gevolg van de wijziging in de FLO (functioneel leeftijdsontslag). Resteert als gevolg van de lagere loon- en prijs compensatie een voordeel van 292.000 euro.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

De begroting van de VRT is in lijn met de kadernota 2026. De ontwerpbegroting presenteert dan ook een soortgelijke uitkomst als indicatief berekend in de kadernota: namelijk een verlaging van de gemeentelijke bijdragen met € 200.000, ondanks loon- en prijsontwikkelingen. Met de invulling van de Twentse zienswijze is de begroting van VRT (als de loon- en prijsontwikkeling als een autonoom gegeven wordt beschouwd) feitelijk met € 2,25 mln. aangescherpt. Een bezuiniging is nodig om de korting op de rijksbijdrage (BDuR) van 10% op te kunnen vangen.

Financiële ratio's jaarrekening 2024 en ontwerpbegroting 2026

Kerngetal	Jaarrekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	107,8%	103,4%	93,7%	83,7%	73,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	107,8%	103,4%	93,7%	83,7%	73,5%
Solvabiliteitsratio	4,4%	3,8%	4,3%	4,7%	4,9%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%	0%

De afname van de investeringen in de komende jaren resulteren in een lagere behoefte aan vreemd vermogen, waardoor er een afname te zien is de schuldquotes.

Veiligheidsregio Twente heeft een beperkt eigen vermogen en daarmee een lage solvabiliteit. De ratio beweegt zich tussen de 3% en 5% vanwege geprojecteerde mutaties in de FLO-reserves. De structurele baten en lasten zijn in evenwicht. Ook is voldoende eigen vermogen beschikbaar om mogelijk tegenvallers mee op te vangen (zie passage over risico's).

Risico's

Begin 2024 is het risicobeeld van VRT geactualiseerd. Hieruit blijkt dat VRT voldoet aan de beoogde minimale weerstandsratio van 70%. De ratio bedraagt 82% per eind 2024.

De grootste geïdentificeerde risico's hangen samen met de hogere prijsstijgingen, indexering inkomsten, exploitatie van de Twente Safety Campus, langdurig verzuim, arbeidsongeschiktheid van het personeel, informatieveiligheid en langdurige crises.

(Vervangings)investeringen

In de begroting worden de investeringen uitgebreid toegelicht in een aparte paragraaf. In de komende periode wordt vooral geïnvesteerd in de kazerne Enschede Spaansland (renovatie), in tankwagens en in helmen. De investeringen zijn gericht op vervanging van bestaande verouderde activa. Voor de komende periode worden geen uitbreidingsinvesteringen voorzien.

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn in de jaarrekening 2024 en de ontwerpbegroting 2026 voldoende toegelicht. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen zijn onderbouwd.

6. Gemeentelijk belastingkantoor Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2024

Door de wettelijke taak belastingheffingen en inning te laten verzorgen door het GBTwente wordt op een effectieve en efficiënte manier uitvoering gegeven aan deze taak. Op deze manier wordt de gemeente Enschede in de gelegenheid gesteld om zich te richten op de ontwikkelingen in de Twentse samenleving. In samenspraak met het GBTwente werken zij ook aan de realisatie in de doelen die de gemeente Enschede heeft ten aanzien van de publieke dienstverlening.

Deze verbonden partij draagt zo via een dienst verlening overeenkomst (DVO) bij aan de doelstelling in onze gemeentebegroting 'Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente'. Deze doelstelling in onze doelenboom heeft als subdoel 'Passende allianties: we werken samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en andere partners aan de gezamenlijke opgaven van de stad en de regio'.

Jaarrekening 2024: De jaarrekening 2024 laat een positief resultaat uit bedrijfsvoering zien van € 1.233.210 terwijl bij de laatste tussenrapportage een positief resultaat van € 932.000 werd begroot. Bij de opstelling van de jaarstukken 2024 bleek dat minder inhuren van gespecialiseerd personeel en hogere rentebaten leiden tot dit hogere resultaat.

Doordat in 2024 ook enkele reserves konden vrijvallen wordt € 1.724.350 terugbetaald aan de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling. Deze terugbetaling vindt plaats naar rato van de gemeentelijke bijdrage in 2024. Voor Enschede betekent dit een bedrag van € 643.974.

Financiële bijdrage gemeente 2026

De bijdrage voor de gemeente voor het begrotingsjaar 2026 bedraagt 5,506 miljoen euro tegenover 5,396 miljoen euro in 2025. De toename bedraagt € 110.000 die op een klein bedrag na voor overige ontwikkelingen, geheel voortkomt uit autonome ontwikkelingen. GBTwente verwacht echter voor Enschede in 2026 een rentebate van € 177.000 waardoor er een afname is van € 67.000. Deze rentebate ontvangt GBTwente over het positieve saldo bij de schatkist en worden doorgegeven aan de gemeente.

In de Gemeentebegroting is 5,717 miljoen euro beschikbaar voor 2026 na toevoeging van de eigen indexering. Dit resulteert in financiële ruimte in de gemeente begroting van € 211.000. Als ook rekening wordt gehouden met de rentebate dan is deze financiële ruimte € 388.000.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

In de 'Kaderbrief voor begroting 2026' zijn bezuinigingsmogelijkheden door het bestuur van GBTwente aangedragen die in de voorliggende begroting voor 2026 zijn opgenomen. Het GBTwente heeft diverse maatregelen genomen die optellen tot in totaal € 356.700 lastenvermindering en € 25.000 verhoging baten.

Daarnaast is de al gemelde rentebate over het tegoed bij de schatkist opgenomen die gemeenten naar eigen inzicht kunnen opnemen in hun begroting.

Uit deze bijdrage blijkt dat met de gemeenten is meegedacht met het Ravijnjaar 2026, conform de Twentse zienswijze.

Financiële ratio's jaarrekening 2024 en ontwerpbegroting 2026

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	-/-12,15%	1,72%	1,65%	0,14%	-/-0,40%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-/-12,15%	1,72%	1,65%	0,14%	-/-0,40%
Solvabiliteitsratio	21,96%	7,80%	8,22%	8,59%	8,99%
Structurele exploitatieruimte	7,60%	0,35%	0,41%	0,40%	0,37%

De financiële ratio's, die interessant zijn voor GBTwente, laten een gezonde financiële situatie zien. De solvabiliteitsratio is relatief laag. De deelnemende gemeenten hebben echter afgesproken dat zij een eigen vermogen van 5% van de begrote lasten acceptabel vinden omdat GBTwente een sluitende begroting presenteert en de deelnemende gemeenten 'borg' staan.

De financiële ratio's 'grondexploitatie' en 'belastingopbrengsten' zijn niet van toepassing voor GBTwente.

Vervangingsinvesteringen

De vervangingsinvesteringen zijn beperkt bij GBTwente gezien de omvang van de organisatie. Deze zijn goed inzichtelijk gemaakt in de begroting en allemaal van dekking voorzien.

Risico's

Het GBTwente voldoet aan de door het Algemeen Bestuur gestelde eisen voor weerstandsvermogen c.q. weerstandsratio. De eigen weerstandscapaciteit van het GBTwente is niet afdoende om de risico's mee op te vangen. De deelnemende gemeenten hebben er voor gekozen dat GBTwente beperkt aan reservevorming doet. Dat betekent dat de deelnemende gemeenten een deel van de risico's van GBTwente zelf af moeten dekken.

De suggestie om de weerstandsratio structureel te verlagen tot 1 (Twentse zienswijze) is dus voor GBTwente niet van toepassing.

Reserves en voorzieningen

GBTwente kent maar een beperkt aantal reserves met een beperkte omvang. De reserves en voorzieningen zijn in de jaarrekening 2024 en de ontwerpbegroting 2026 voldoende toegelicht.

7. Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Maatschappelijk rendement; terugblik 2024

Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) draagt bij aan onze wettelijke verplichtingen op het gebied van de lijkbezorging. De wettelijke taak van een gemeente beperkt zich echter tot het hebben van minimaal één begraafplaats (of delen van één begraafplaats met andere gemeenten). Het in eigendom hebben van een crematorium is geen wettelijke verplichting voor de gemeente.

Jaarrekening 2024: De jaarrekening 2024 sluit op een positief resultaat van € 917.948 (€ 470.751 in 2023). Dit resultaat wordt veroorzaakt doordat door de Crematoria Twente BV een hogere winst heeft behaald dan verwacht. Dit resultaat wordt uitgekeerd aan het OLCT als dividend. Over 2024 wordt het afgesproken basisdividend van € 375.000 heeft uitgekeerd. Enschede ontvangt hiervan € 121.503 in 2025 terwijl € 100.000 is begroot. Het voordeel wordt verwerkt in de Tussenrapportage 2025. Het overige resultaat wordt toegevoegd aan een reserve waarmee in de komende jaren een stabiel dividend kan worden uitgekeerd.

Financiële bijdrage 2026

De gemeente draagt niet financieel bij aan het OLCT. De gemeente raamt wel een jaarlijkse dividenduitkering in haar begroting. De ontwerpbegroting 2026 van het OLCT heeft een resultaat van € 210.650. Onlangs is een herzien dividendbeleid vastgesteld waarbij het jaarlijkse dividend wordt verhoogd van jaarlijks € 375.000 (aandeel Enschede € 112.500) naar € 400.000 (aandeel Enschede: € 130.000). Het positieve saldo ontstaat doordat de gehele winst van de Crematoria Twente BV wordt uitgekeerd aan het OLCT dat enig aandeelhouder is van de BV. Op deze winst wordt een gering bedrag voor kosten (ruim € 18.000) van het OLCT (administratie, accountant en secretariaat) in mindering gebracht voordat het overige wordt uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

De zienswijze was niet aangenomen bij het OLCT. Door middel van het hogere jaarlijkse dividend draagt het OLCT wel bij aan het ravijn vanaf 2026.

Financiële ratio's jaarrekening 2024 en ontwerpbegroting 2026

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2026
Netto schuldquote	1%	0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekke leningen	1%	0%
Solvabiliteitsratio	99,5%	100%
Structurele exploitatieruimte	100%	98%

Het OLCT heeft alleen zeer beperkt kortlopende schulden en daarmee dus een schuldquote van slechts 1% voor 2024 en 0% voor 2026. Door de lage schulden is de solvabiliteit ook nagenoeg 100%.

Vervangingsinvesteringen

Het OLCT doet geen investeringen.

Risico's

Het OLCT beschikt over voldoende eigen vermogen om het benodigde weerstandsvermogen uit te bekostigen. Dit weerstandsvermogen is gering maar voldoende gezien het feit dat er geen sprake is van risico's in het OLCT. De bedrijfsrisico's zitten namelijk in de Crematoria Twente BV waarvan het OLCT de enige aandeelhouder is. De risico's hier beperken zich tot de BV en het OLCT kan hier niet op worden aangesproken.

Reserves en voorzieningen

Het OLCT beschikt niet over voorzieningen. De twee reserves worden afdoende toegelicht.

8. Omgevingsdienst Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2024

Zorgt voor het toezicht en handhaving van 'complexe' omgevingsvergunningen, het voorbereiden van besluiten met betrekking tot (milieu) inrichtingen en de handhaving bij (complexe) milieubelastende bedrijven. Daarmee draagt ze bij aan de realisatie van een gezonde en veilige leefomgeving. Is grotendeels een wettelijke verplichting.

In 2024 is de Omgevingswet geïmplementeerd. Dit is mede door een zorgvuldige voorbereiding en nauwe samenwerking met de (keten)partners voorspoedig verlopen. De ICT-systemen en processen zijn na eerste ervaringen geoptimaliseerd, waarbij verdere verbeteringen in 2025 doorgevoerd worden. De nieuwe wetgeving heeft wel gezorgd voor inhoudelijke uitdagingen en discussies. Vooral de druk op de juristen was hoog, door de specifieke bepalingen rondom het overgangsrecht.

Bij de voortgezette pilot van de Omgevingstafel Twente zijn verschillende casussen behandeld om ervaring op te doen met de nieuwe integrale werkwijze onder de Omgevingswet. Om continuïteit te borgen loopt de pilot ook door in 2025. Een separaat onderdeel van de Omgevingswet is de mogelijkheid voor bevoegde gezagen om milieuleges te heffen. Voor een correcte en uniforme toepassing van deze wetgeving binnen Twente hebben we specifiek hiervoor een project gestart om tot eenduidige definities en een uniforme paragraaf voor milieuleges te komen. Het doel is om deze paragraaf in 2025 op te leveren, zodat de bevoegde gezagen met ingang van 2026 de mogelijkheid hebben om dit op te nemen in hun legesverordeningen.

Het borgen van kwaliteit in de uitvoering van de VTHA-taken is van groot belang. In de landelijke kwaliteitscriteria (KC) wordt het minimale niveau aangegeven dat nodig is om VTHA-taken naar behoren uit te voeren. Per 1 januari 2025 is een nieuwe set kwaliteitscriteria gepubliceerd (KC 3.0).

ODT streeft continu naar kwaliteit, als onderdeel van het DNA van haar organisatie. Het afgelopen jaar is uit zowel de onderlinge visitatie tussen omgevingsdiensten, als het onderzoek in het kader van robuustheid, gebleken dat niet kan worden aangetoond dat wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria. Om te voldoen aan de kwaliteitscriteria is een separaat traject gestart. Hierbij wordt onder andere de kennis en ervaring van alle medewerkers in het primaire proces in beeld gebracht.

Naar aanleiding van de door het Rijk vastgestelde robuustheidscriteria en het visitatierapport, gaat ODT de komende jaren een volgende fase in. Hierbij is van belang dat samen met (keten)partners en werknemers een nieuwe punt op de horizon wordt gezet. Het DB heeft in 2024 opdracht gegeven om te komen tot een Toekomstvisie 2030+. De planning is om deze visie medio 2025 vast te stellen.

Het afgelopen jaar is gewerkt aan de doorontwikkeling van risicogericht werken en de gegevenskwaliteit die hieraan ten grondslag ligt. Dit geldt niet alleen voor toezicht via het risicoprioritering instrument (RPI), maar ook voor vergunningen via de Twentse Vergunningenstrategie (TVS). In 2024 is het RPI in samenwerking met Omgevingsdienst IJsselland uitgewerkt. Het nieuwe model selecteert bedrijven voor milieucontroles op basis van risicoscores. Deze risicoscores worden gegenereerd vanuit diverse dynamische gegevens, afkomstig uit interne en externe databestanden. Bedrijven met hoge risicoscores worden frequenter gecontroleerd dan bedrijven met lagere scores. De doorontwikkeling zal in 2025 plaatsvinden. Wanneer de nieuwe RPI-tool voldoende betrouwbaar is wordt deze gefaseerd geïmplementeerd. Op deze wijze wordt aansluiting gezocht bij landelijke doelstellingen en ontwikkelingen. We hebben de ambitie om de RPI steeds verder te verfijnen, zodat risicogericht toezicht verbetert en de inzet afgestemd is op de actuele wensen van opdrachtgevers. Een belangrijke randvoorwaarde is dat de OD Twente extra investeert in datakwaliteit. In 2023 is de Landelijke Vergunningenstrategie (LVS) opgeleverd, een ICT-tool met een standaard toetsingsniveau voor vergunningen en meldingen. ODT gaat deze tool komend jaar, samen met de bevoegde gezagen, door ontwikkelen naar een Twentse Vergunningenstrategie als nadere uitwerking op het bestaande VTHA-beleid Twente.

In 2024 heeft ODT vanuit pijler 1 van IBP-VTH (robuustheid) verdere stappen gezet in de ontwikkeling van een Innovatie- en Ontwikkelagenda. Hierin wordt beschreven hoe innovatie gefaseerd als structureel proces kan worden geïmplementeerd. Innovatie wordt niet alleen als thema benoemd, maar het wordt duurzaam verankerd in het primaire proces.

Jaarrekening 2024: Over 2024 is een positief resultaat behaald van bijna 1,893 miljoen euro waarvan 1,443 miljoen euro wordt uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten (naar rato van de begrote bijdrage). Het overige wordt ingezet als nieuw te vormen bestemmingsreserves (respectievelijk nieuwe wetgeving en stikstofproblematiek). Enschede ontvangt € 216.857.

Financiële bijdrage 2026

De bijdrage van de gemeente Enschede voor 2026 bedraagt 2,290 miljoen euro tegenover een bijdrage van 2,225 miljoen euro in 2025. Na toevoeging van de eigen indexering en toezegging van het knelpunt in de Zomernota 2025 resteert een knelpunt van € 11.000 euro die samenhangt met loon- en prijsindexatie.

Echter is in het middelenkader in de Zomernota 2025 een knelpunt van € 250.000 opgenomen omdat is gebleken dat met de inwerkingtreding van Omgevingswet de productdienstencatalogus (PDC) van ODT is aangepast die leiden tot extra werkzaamheden. Deze zijn niet opgenomen in de conceptbegroting 2026 van het ODT maar zullen wel voor rekening van de gemeente komen uiteindelijk.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

Ten aanzien van het 'ravijnjaar 2026' zijn in samenspraak met het dagelijks bestuur 3 scenario's verkend hoe ODT de komende jaren verder kan met enerzijds de kaders van het vastgestelde VTH-beleid en anderzijds de ontwikkelingen met betrekking tot het ravijn 2026. Deze scenario's zijn uitgebreid besproken in het algemeen bestuur op 6 december 2024. In deze vergadering is consensus uitgesproken voor scenario 2: de beleidsarme lijn, rekening houdend met wettelijk verplichte nieuwe taken. De andere scenario's waren:

- Scenario 1: De beleidsarme lijn met uitgangspunt dat de begroting van 2025 het uitgangspunt is voor 2026. Zonder extra taken of ambities.
- Scenario 3: Het scenario zonder rekening te houden met het ravijnjaar

Dat betekent dat de begroting ODT 2026 niet volgens de reguliere uitgangspunten wordt uitgewerkt, maar dat rekening wordt gehouden met het ravijn vanaf 2026. Het verschil tussen scenario 1 en 2 is ongeveer € 80.000 terwijl bij scenario 3 de totale kosten ongeveer € 350.000 tot € 450.000 hoger zouden zijn geweest.

Financiële ratio's ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	-/- 27%	-/- 6%	-/-6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-/- 27%	-/- 6%	-/-6%
Solvabiliteitsratio	40%	29%	30%
Structurele exploitatieruimte	0 %	0 %	0%

De netto schuldquote is negatief omdat het ODT nauwelijks schulden op haar balans heeft staan. De solvabiliteit voldoet aan de minimale norm van 20%.

Vervangingsinvesteringen

De investeringen bestaan hoofdzakelijk uit investeringen in ICT-hardware en ICT-software en het configureren daarvan. Deze investeringen zijn nodig om de sturing en ondersteuning van de primaire processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Hardware wordt in drie jaar afgeschreven en overige investeringen worden in vijf jaar afgeschreven, daardoor zijn vervangingsinvesteringen nodig. Reeds bekende investeringen en afschrijvingen zijn meegenomen in de meerjarenbegroting.

Risico's

In de ontwerpprogrammabegroting 2026 komt de weerstandsratio uit op 1,36. Hiermee voldoet ODT aan de norm tussen 1,0 en 1,4.

In de ontwerp begroting 2026 en de jaarstukken 2024 van ODT zijn meerdere risico's geïdentificeerd en gekwantificeerd. De belangrijkste zijn:

- Arbeidsmarkt met als gevolg hoge inhuurkosten
- Nieuwe wetgeving
- Cyberaanvallen

Reserves en voorzieningen

De omvang en mutaties van de reserves en voorzieningen worden voldoende toegelicht in de jaarrekening 2024. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen zijn redelijk onderbouwd.

9. Recreatieschap Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2024

Het hoofddoel van het Recreatieschap Twente (RS) is het bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van de publieke recreatieve toeristische infrastructuur in Twente. Het gaat concreet om:

- de drie recreatieplassen het Rutbeek, het Hulsbeek en het Lageveld;
- het routenetwerk voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Deze routenetwerken dragen bij aan de doelstelling om gezondheid te bevorderen vanwege het laagdrempelige karakter.

Daarnaast zorgt het Recreatieschap voor de aanleg, onderhoud en beheer van publieke recreatieve/toeristische voorzieningen met een bovenlokaal karakter (op zichzelf, in routeverband of , door opname in arrangementen).

Tenslotte verstrekt het Recreatieschap de subsidie aan TwenteMarketing. Deze organisatie draagt bij aan het aantrekken van toeristen naar de regio. Deze zijn belangrijk voor onze regio. Ze genereren inkomsten voor ondernemers en instellingen en dus werkgelegenheid. TwenteMarketing positioneert de regio Twente voorts als een plek waar het fijn is om te wonen en werken .

Een grote groep vrijwilligers ondersteunt het recreatieschap in zijn opgave (zoals bij het onderhoud van mountainbikepaden).

Jaarrekening 2024: Het resultaat over 2024 bedraagt € 152.000 waarvan wordt voorgesteld om € 44.000 te storten in de algemene reserve. Het overige wordt gestort in de reserve recreatieparken voor de benodigde investeringen in de parken.

Financiële bijdrage gemeente 2026

In de begroting 2026 van het Recreatieschap staat een bijdrage van € 1.083.343 voor Enschede. De stijging komt hoofdzakelijk voort uit de toevoeging van loon-en prijsindexatie. Een klein deel wordt veroorzaakt door hogere kosten voor ondersteuning vanuit SamenTwente die echter worden opgevangen door lagere rentelasten. De bijdrage at past binnen het bedrag dat Enschede hiervoor heeft gereserveerd in de begroting 2026.

Invulling Kaderbrief Twentse Gemeenten

Het RST schrijft in de Ontwikkelingenbrief 2026 de zorgen te delen over de financiële uitdagingen waar gemeenten in 2026 voor komen te staan. Het RST ziet het als plicht om net als andere gemeenten en samenwerkingsverbanden kritisch te kijken naar de eigen inkomsten en uitgaven. Het RST ziet echter geen kans een bijdrage te leveren omdat zij vanaf begroting 2025 de al in 2012 opgelegde taakstelling net geheel van invulling hebben kunnen voorzien.

Financiële ratio's ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2028
Netto schuldquote	30,7%	55%	50%	42%	39%
Solvabiliteitsratio	25,5%	33%	31%	34%	34%
Structurele exploitatieruimte	1,8%	0%	0%	0%	0%

De solvabiliteitsratio is aanzienlijk hoger dan vorig jaar. Alle kengetallen liggen in de veilige marge.

Vervangingsinvesteringen

De herinvesteringen worden slechts cijfermatig toegelicht in de concept begroting 2026. Hiervoor zijn voldoende kapitaallasten beschikbaar.

Risico's

De beschikbare weerstandscapaciteit (reserves) afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit (geïnterpreteerde risico's van het opvolgende jaar), komt eind 2024 uit op een ratio van afgerond 0,79. De ratio bevindt zich hiermee iets onder de door het bestuur vastgestelde ondergrens van 0,8. Door toevoeging van een deel van het jaarresultaat 2024 aan de algemene reserve gaat de weerstandsratio naar 1.

De belangrijkste risico's zijn:

- Hogere kosten als gevolg van inhuur specialisten vanwege het ontbrekend van vrijwilligers.
- Hogere verzekeringspremies als gevolg van schades.
- Kosten door vandalisme
- Kosten i.v.m. schadebepalingen

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn in de concept-jaarrekening 2024 voldoende toegelicht. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen zijn aangegeven in bijlage 2.

Bijlage 3: Zienswijze wijziging afspraken loon- en prijscompensatie gemeenschappelijke regelingen

Aanleiding

De huidige afspraken over de loon- en prijsindexatie (LPO) bij de Twentse gemeenschappelijke regelingen (GR-en) zouden herzien moeten worden want:

- De gemeenten ontvangen vanaf 2026 minder uitkering via het gemeentefonds. Ook de GR-en zullen een bijdrage moeten doen aan het ravijn vanaf 2026 nu het rijk niet voornemens is deze uitname te herstellen. Vanuit de zienswijze Kaderbrief 2025 is hier door de GR-en in meerdere of mindere mate sprake van. In totaal is de bijdrage echter gering te noemen.
- Daarnaast is de systematiek van toevoeging van budget aan het gemeentefonds voor loon- en prijsindexatie gewijzigd. Deze nieuwe systematiek leidt ook tot financiële nadelen en een lagere algemene uitkering waardoor aanpassing van de LPO-afspraken met de GR-en voor de hand ligt.
- De gemeente ontvangt via het gemeentefonds ook maar beperkt een aanvulling (of krijgt een korting opgelegd) op de indexatie aangezien in de meicirculaire de indexatiepercentages worden vastgesteld voor het lopende jaar en daarna niet meer worden gewijzigd. De gemeente ontvangt bijvoorbeeld in de meicirculaire 2025 een laatste bijstelling van het accres voor 2025 en niet meer voor de eerdere jaren terwijl de GR-en nog een bijstelling ontvangen van eerdere jaren.
- De huidige afspraken met de GR-en wijken te veel af van hoe de eigen gemeentelijke budgetten een vergoeding ontvangen voor LPO. Dit leidt jaarlijks tot discussies bij het jaarlijkse proces van zienswijzen opvragen bij de begrotingen. Ook leidt de herziening van de indexatiepercentages van vorige jaren tot intern ongenoegen omdat van herziening op de overige gemeentelijke budgetten geen sprake is.
- De GR-en laten van jaar op jaar positieve resultaten zien in hun jaarrekeningen en ook beschikken zij doorgaans over voldoende weerstandsvermogen om kleinere en/of tijdelijke nadelen, ook op LPO, op te vangen.

Zienswijze

De loon- en prijsindexatie zoals toegepast in de gemeentebegroting gelijk wordt aan die in de begrotingen van de GR-en. De afspraken gelden vanaf de begrotingen 2027.

Uitwerking loonindexatie

Het voorstel is voor de loonindexatie van de begrotingen van de GR-en de volgende afspraken vast te leggen:

1. De loonindexatie voor de begroting van jaar t+1 wordt gebaseerd op de loonvoet overheid uit de Macro Economische Verkenning (MEV) zoals gepubliceerd door het Centraal Planbureau in aanloop naar Prinsjesdag van jaar t-1.
2. Aanpassing volgt op basis van de afspraken uit de CAO Gemeenteambtenaren (die op alle Twentse GR-en van toepassing is behalve op een deel van de Veiligheidsregio Twente).

Hiermee ontvangen de GR-en uiteindelijk voldoende compensatie om hun loonkosten mee te kunnen dragen en is de loonindexatie tussen GR-en en de gemeente gelijk getrokken.

Uitwerking prijsindexatie

Het voorstel is voor de prijsindexatie van de begrotingen van de GR-en de volgende afspraken vast te leggen:

1. De prijsindexatie voor de begroting van jaar t+1 wordt gebaseerd op de prijsindex materiële overheidsconsumptie (IMOC) uit de Macro Economische Verkenning zoals gepubliceerd door het Centraal Planbureau in aanloop naar Prinsjesdag van jaar t-1.

2. De prijsindexatie voor jaar t+1 wordt slechts aangepast op het verschil tussen de MEV van jaar t-1 en Centraal Economisch Plan van jaar t.

Hiermee ontvangen de GR-en uiteindelijk een prijsindexatie die gelijk is aan de indexatie die de gemeente in hun begroting hebben opgenomen.

Bijvoorbeeld: De GR-en hebben voor 2026 de IMOC van Prinsjesdag 2024 gebruikt die 2,1% bedraagt. De gemeente rekent voor haar begroting 2026 met de IMOC van februari 2025 toen deze 2,2% bedroeg. De enige verrekening is nu nog 0,1% die wordt opgeteld bij de prijscompensatie voor de begroting 2027.

Bijlage 4: Zienswijze korting rijk op specifieke uitkeringen

Aanleiding

Bij de besluitvorming over de begrotingen 2025 is een zienswijze van de Twentse gemeenten aangenomen waarmee de gemeenschappelijke regelingen (GR-en) de opdracht hebben gekregen om een aandeel in de financiële opgave te nemen bij het opstellen van de conceptbegrotingen 2026. De gemeenten hebben een aanzienlijke bezuinigingsopgave in te vullen. Wij verwachten van u, als verlengd lokaal bestuur, om aan een evenredig deel van onze opgave invulling te geven.

Uit de al eerder aan de raad aangeboden kaderbrieven van de GR-en blijkt dat de financiële invulling van de zienswijze in totaliteit gering is. Daarom zien wij ons genoodzaakt om u een zeer concrete opdracht mee te geven via deze zienswijze.

Korting specifieke uitkeringen

Het rijk heeft besloten dat de specifieke uitkeringen (de zogenaamde SPUK-regelingen) m.i.v. 2026 worden overgeheveld naar het Gemeentefonds met inbegrip van een taakstellende korting van 10%. De 10% korting is mogelijk volgens het rijk omdat overheveling naar het gemeentefonds leidt tot minder verantwoordingslasten voor gemeenten en provincies. Daarnaast vervalt het voorgeschreven doel en kan de specifieke uitkering op andere zaken worden ingezet dan het voorgeschreven doel.

De budgetkorting van 10% op de relevante specifieke uitkeringen is inmiddels ingeboekt bij de ministeries. Ondertussen is ook duidelijk dat niet alle spuk's overgaan naar het gemeentefonds maar de ingeboekte 10% korting wel gehandhaafd wordt bij de ministeries. Een aantal spuk's waarop een korting van toepassing is, worden ontvangen door de GR-en.

Zienswijze

De Veiligheidsregio Twente (VRT) heeft in de voorliggende conceptbegroting voor 2026 opgenomen dat de 10% korting op de door hen te ontvangen rijksbijdrage van de veiligheidsregio's (BDuR) zelf op te vangen. Hierbij draagt de VRT bij aan het ravijn vanaf 2026 bij de gemeenten.

Met deze zienswijze worden de SamenTwente, de Stadsbank Oost-Nederland, het Openbaar Lichaam Crematoria Twente, Omgevingsdienst Twente, het Recreatieschap Twente en het Gemeentelijk Belastingkantoor opgedragen eenzelfde werkwijze toe te passen mochten zij ook kortingen ontvangen op van het rijk te ontvangen spuk's.

Hetzelfde zal ook gelden voor spuk's die overgaan naar het gemeentefonds. Als hierop 10% korting wordt opgelegd dan wordt deze korting doorgelegd naar de GR die deze bijdrage ontvangt voor een specifieke taak van de gemeente.